

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 416

Archeologienota Brouwerij Huyghe te
Melle (Prov. Oost-Vlaanderen)
Programma van Maatregelen

HOREMANS B.

MULLER O.

DE MEY R.

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2021
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Janssens Niels
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1	Gemotiveerd advies.....	- 4 -
2	Programma van maatregelen.....	- 9 -

1 Gemotiveerd advies

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen. Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek.

In het kader van de aanvraag tot een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handeling voor de inplanting van een experience center, wegen, parkings, loodsen en de heraanleg van een wegel aan de Geraardsbergsesteenweg te Melle, werd door ADEDE BVBA een bureaustudie uitgevoerd in het kader van het opstellen van een archeologische nota met uitgesteld traject.

Het doel van dit onderzoek is driedelig. Allereerst wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Vervolgens wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten slotte wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Op basis van beschikbare en geraadpleegde bronnenmateriaal kon binnen het bureauonderzoek de aan-of afwezigheid van een archeologische site of relevante archeologische overblijfselen binnen de contouren van het onderzoeksgebied niet met zekerheid worden aangetoond. Wel is het mogelijk een archeologische verwachting naar voor te schuiven ten einde een antwoord te kunnen bieden op de gestelde onderzoeksvragen.

Het plangebied kent een relatief vlakke ligging op een hoogte van zo'n 10,5m TAW. Daarbij ligt het westelijke gedeelte een weinig hoger (ongeveer 1m). De dichtstbijzijnde waterlopen zijn de Schelde, zo'n 350m ten noorden van het plangebied en de Molenbeek die op ca 400 meter ten oosten van het plangebied loopt en uitmondt in de Schelde. Het volledige studiegebied staat gekarteerd bij bodemtype OB wat aanwijst dat hier mogelijks reeds menselijke ingrepen in de bodem gebeurd zijn voor bebouwing en werken van infrastructurele aard.

Hoewel er op het plangebied zelf geen CAI-meldingen liggen, kunnen de vele CAI-indicatoren in de onmiddellijke omgeving helpen een verwachting te bepalen naar mogelijke archeologica op het plangebied. Deze meldingen betreffen sporen van archeologica vanaf de Steentijden tot en met de Nieuwste Tijden. Op basis van de cartografische bronnen beschikbaar vanaf de 18e eeuw kan vastgesteld worden dat het volledige gebied onbebouwd bleef, hoewel in de onmiddellijke omgeving de woonkern zich langzamerhand uitbreidde en dat het plangebied in gebruik was als

landbouwgrond. Ook hebben de historische kaarten aangetoond dat ter hoogte van het aparte, zuidoostelijke deel van het projectgebied een watermolen gelegen was die aangedreven werd door een waterloop. De luchtfoto's laten dan weer zien dat er tegen 1971 reeds over het gehele traject van het plangebied over de loop van de verschillende percelen gebouwen en stukken wegverharding waren aangebracht. Vele van deze gebouwen werden sinds de jaren 90 aangelegd in het oosten van het plangebied en zijn te linken aan de uitbreiding van brouwerij Huyghe.

Concreet kunnen we voor de verwachting van archeologische sporen het volgende stellen:

Voor Steentijden: Hoewel de CAI-meldingen in de omgeving talrijk zijn, maakt slecht één enkele opgelijste CAI-indicator melding van de Steentijden, het betreft losse vondsten. Zij bieden bijgevolg geen duidelijke aanwijzing naar eventuele verwachtingen voor deze periode. Wel wijzen landschappelijke elementen op een mogelijks gunstige ligging voor steentijdvondsten, gezien de nabijheid van de Schelde en Molenbeek. Toch lijkt het er op dat beide waterlopen te ver van het plangebied verwijderd zijn om als gunstig beschouwd te kunnen worden. We kunnen voor de Steentijden dan ook een eerder lage verwachting naar voor schuiven.

Voor de Romeinse periode schrijven we een eerder algemene verwachting naar voor. Op basis van de CAI meldingen in de omgeving en de gekende Romeinse sporen in de omgeving, kunnen we immers concluderen dat de omgeving een relatief sterke Romeinse aanwezigheid gekend heeft. Op basis van het bureauonderzoek werden geen Romeinse sporen teruggevonden, maar deze kunnen zeker niet uitgesloten worden.

Voor de middeleeuwse en vroegmoderne periode schuiven we eveneens een algemene verwachting naar voor, gezien het bureauonderzoek weinig heeft opgeleverd voor deze periodes. Wat mogelijk wel van belang kan zijn is het nabijgelegen slagveld van de slag bij Melle. Ook voor recentere periodes geldt een algemene verwachting, gezien de omgeving sinds de negentiende eeuw steeds intensiever in gebruik genomen werd.

Wél dient opgemerkt te worden dat de historische nabijheid van een watermolen (zoals afgebeeld op de historische kaarten) een impact kan hebben op de aanwezigheid van archeologica (die aan deze molen gerelateerd kunnen worden).

De bestaande bedrijfsgebouwen voldoen niet aan de stijgende capaciteit van de brouwerij Huyghe. Daarom is een uitbreiding van de bestaande loodsen noodzakelijk. Om te voldoen aan de voorwaarden van het RUP zal ook de bestaande Eikerwegel opnieuw aangelegd worden.

Daarnaast wenst de brouwerij als bedrijfsgerelateerde activiteit een Experience center met feestzalen uit te bouwen. De verwachte stijging van het aantal bezoekers hierdoor zal worden opgevangen in een uitbreiding van de bestaande parkeergelegenheden op de site.

Om het experience center op te richten worden voornamelijk enkele reeds bestaande gebouwen heringericht, maar wordt er een nieuw gedeelte bijgebouwd. De totale oppervlakte van dit gebouw zal uiteindelijk 1 648,5m² bedragen.

Binnen het te herbouwen bestaande gedeelte wordt de bestaande vloerplaat van ongeveer 20cm dik vervangen door een exemplaar van 43 cm dik. Een bestaand keldergedeelte zal geïntegreerd worden in het geheel. In totaal wordt een oppervlakte van ongeveer 1346,5m² voorzien van een nieuwe vloerplaat.

Het volledig nieuwe gebouwdeel, dat ongeveer 302m² groot zal zijn, wordt eveneens gefundeerd op een vloerplaat met dikte 43cm.

Om het nieuwe centrum toegankelijk te maken voor bezoekers wordt een bestaande parking in het zuidoosten van het terrein uitgebreid met enkele busstroken en extra parkeerplaatsen voor wagens enerzijds en wordt nog een nieuw parkeerterrein aangelegd anderzijds.

Ook hier moet uitgegaan worden van een bodemingreep van 40cm diepte. De nieuwe parking zal een oppervlakte hebben van ongeveer 3000m². De uitbreiding aan de parking zal ongeveer 800m² groot zijn. Om een deel van deze parking te kunnen aanleggen zal een stuk van een aanwezige talud ook moeten verwijderd worden.

Ook zal de bestaande verharding tussen de nieuwe parkings en het nieuw geplande experience center worden opgebroken en vervangen door een nieuwe weg, een groenzones erlangs en een fietsenstalling. Ook hier is een maximale diepteingreep van 40cm voorzien (inclusief onderfundering). Om deze weg te kunnen aanleggen worden ook een tiental bomen gerooid.

Omdat de bestaande loodsen niet meer volstaan om de capaciteit van de brouwerij te ondersteunen wordt de bouw van een aantal nieuwe loodsen gepland. In totaal worden er vier nieuwe loodsen bijgebouwd:

- Loods 6: oppervlakte 5440m²
- Loods 7: oppervlakte 900m²
- Loods 8: oppervlakte 3720m²
- Loods 9: oppervlakte 1050m²

Om deze loodsen te kunnen bouwen zullen alle bestaande gebouwen binnen de zone gesloopt worden en zal alle verharding verwijderd worden.

Alle nieuwe loodsen worden gefundeerd op een vloerplaat van 40cm dikte. De loodsen zullen tevens gefundeerd worden met ankers (met vorstvrije rand) op een diepte tot ca. 2,13m. Ter hoogte van loods 7 wordt een kelderverdieping voorzien voor parkeergelegenheid. Deze zal tot 3,5m diep rijken. Er wordt tevens een inrit voorzien voor deze parkeergarage.

In aansluiting met de bestaande loodsen wordt het terrein lager aangelegd. De uitgraving hier zal maximaal 178cm bedragen. Deze ingreep start in het oosten in het begin van loods 9 (en loods 4) en stopt in het westen aan het einde van loods 7, dit over een oppervlakte van ca. 10.000 m².

Loods 6 snijdt vrij diep in het terrein. Er zal uitgegraven worden in de zone waar de loods komt te staan (zie hierboven). De omgeving rondom de loodsen zal echter niet uitgegraven worden waardoor deze dus deels in de grond komen te zitten. Het terrein zal dus hellen richting het westen, richting de huidige Klinkerlaan.

Ten noorden van loods 6 en de bestaande loods 5 worden tevens 14 hemelwaterputten van elk 20.000 liter aangebracht, dit op een diepte van ca. 2.5m. Ook zullen 14 hemelwaterputten aangelegd worden ten zuiden van loods 4 en 3 (tevens elk 20.000 liter). Ter hoogte van het Experience Center zullen nog twee hemelwaterputten van 20.000 liter en een hemelwaterput van 26.000 liter (diepte ca. 2.6m) geplaatst worden. De riolering zal dan weer aangesloten worden op het bestaand rioleringsstelsel van brouwerij Huyghe. Uiteraard zullen ook een aantal septische putten geplaatst worden. Ter hoogte van het Experience Center heeft deze een volume van 26.000 liter (ca. 2.6m diepte).

Behalve de aanleg van enkele nieuwe loodsen wordt ook voorzien in de heraanleg van de Eikerwegel. Voor de aanleg van deze nieuwe wegel wordt een bodemingreep van 40cm diep voorzien. Deze weg wordt 4m breed en is gelegen binnen het bestaande tracé van de straat.

De huidige toestand van het plangebied in beschouwing genomen kan niet met zekerheid de aan- of afwezigheid van archeologica in de bodem uitgesloten worden. Wel kan gesteld worden dat de bebouwingen, het ontbossen van het middenperceel en de verharde gedeeltes mogelijk de bodem verstoord hebben. Om een beter inzicht te verkrijgen in de bewaringstoestand van de bodem, werd door ADEDE bvba een Landschappelijk Bodemonderzoek uitgevoerd.

In een tweetal boringen kon nog een B-horizont herkend worden. De meeste boringen bestonden echter uit een A-C sequentie, waarbij er vaak verschillende Ap-horizonten en vermengde AC of AB horizonten voorkwamen.

Enkel in een parkje, ter hoogte van boorpunt 3, in het oostelijk deel, kon een goed bewaard bodemprofiel herkend worden. Hier kon de top van de B-horizont herkend worden op 40cm onder het maaiveld. Dit geeft aan dat bij de andere boringen er reeds een groot tot zeer groot deel van de archeologisch relevante lagen in het verleden werd vernield. Hier ontbrak immers bijna steevast de B-horizont en bleek een groot deel van het natuurlijke niveau reeds afgegraven/gewoeld te zijn in het verleden.

In het westelijke deel kon het eerste natuurlijke niveau vaak pas vanaf 80 à 90cm aangeboord worden (dit was hier steevast een C-horizont), wat betekent dat hier vaak reeds 40-50cm van het

archeologische niveau verdwenen is. Bovendien zijn in dit deel ook enkele woningen en een kelder aanwezig, die ook reeds voor een gedegen verstoring gezorgd hebben.

In het zuidoostelijke deel, vooral ter hoogte van de geplande parkings, bleek reeds een stevige vergraving gebeurd te zijn, er werd nergens een natuurlijk niveau aangetroffen.

Het dient opgemerkt te worden dat een groot deel van deze boringen uitgevoerd werd vlakbij de straat en/of bebouwing. Dat hier verstoringen werden aangetroffen, is daarom niet opmerkelijk. Echter is de totale oppervlakte van de niet-bebouwde of niet-verharde zones van het plangebied dermate klein dat het potentieel op kennisvermeerdering verwaarloosbaar is.

Er konden geen boringen geplaatst worden in de nog bestaande gebouwen in het noordoosten, waar een nieuw experience center gepland wordt. Hier wordt een ingreep in de bodem voorzien van zo'n 1346,5m² voorzien van een nieuwe vloerplaat. Er kan echter van uitgegaan worden dat voor de aanleg van deze gebouwen er reeds een sterke vergraving heeft plaats gevonden, waardoor er hier vermoedelijk geen archeologische resten meer aan te treffen zijn. Bovendien gaat het hier om een beperkte zone, waardoor de kenniswinst hier miniem zou zijn.

Er wordt tevens een nieuwe weg (en een fietsenstalling) aangelegd naar dit center, hiervoor dient eerst de bestaande verharding uitgebroken te worden. De nieuw aan te leggen structuren zullen niet dieper rijken dan de bestaande verharding.

Voor de aan te leggen parkings kon met de geplaatste boringen duidelijk aangetoond worden dat er hier geen archeologisch relevante niveaus meer aanwezig zijn. Een erg diepe verstoring kon hier opgetekend worden.

De geplande heraanleg van de eikerwegel ligt bijna volledig op het bestaande tracé, waardoor ook hier geen verstoring kan worden verwacht.

Voor de westelijke zone zien we dat er ook reeds een significante verstoring heeft plaats gevonden. Ook hier kon met de boringen gezien worden dat een zeer groot deel van het terrein reeds vergraven is, vaak werd minstens 40cm reeds weggegraven. Ook moet er hier rekening gehouden worden met reeds bestaande verstoringen van aanwezige woningen en een groot onderkelderd gebouw. De kenniswinst die een mogelijk proefsleuvenonderzoek zou opleveren is gezien deze vergraving, de algehele beperkte oppervlakte van de niet-bebouwde of niet-verharde zones, en de reeds aanwezige verstoringen dan ook miniem te noemen.

ADEDE bv is daarom van mening dat verder archeologisch onderzoek niet nodig is, daar de kenniswinst gering zou zijn. Dit ontslaat de opdrachtgever echter niet van de verplichting om eventuele toevalsvondsten te melden.

2 Programma van maatregelen

Binnen het verslag van resultaten en bovenstaand gemotiveerd advies werd aangetoond dat het potentieel op waardevolle kenniswinst ontbreekt bij de uitvoer van verder archeologisch (voor)onderzoek. Volgens artikel “§5.2 van de Code van Goede Praktijk” is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. Verdere maatregelen inzake archeologisch onderzoek worden dan ook – conform de Code van Goede Praktijk – niet voorgesteld.

Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplicht. Eventuele toevalsvondsten dienen steeds gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.